

Persoonlijkheidstrekkken bij cliënten met zwakbegaafdheid

Een studie naar de toepasbaarheid van de MMPI-2-RF

Auteurs: Hanneke Janssen (hjanssen@trajectum.info),
Teunis van den Hazel, Monique Delforterie, Paul van der Heijden, Robert Didden

Probleemformulering

Trajectum biedt begeleiding en behandeling aan mensen met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) en co-morbide psychiatrische en/of ontwikkelingsproblematiek en risicovol (delict)gedrag.

In de diagnostiek naar de persoonlijkheid en psychopathologie van deze doelgroep is het van belang te onderscheiden wat de gevolgen zijn van een *vertraagde* ontwikkeling (in cognitief-adaptief functioneren, in sociaal emotioneel functioneren) en wat de gevolgen zijn van een *verstoorde* ontwikkeling (in verstoorde hechtingsgeschiedenis, vroegkinderlijke traumatisering).

We zien cliënten die in hun voorgeschiedenis alle risicofactoren hebben voor het ontwikkelen van ernstige psychopathologie. Voor een goed begrip van de problematiek is het noodzakelijk de cliënt in zijn ontwikkelingsgeschiedenis en begeleidingscontext te kennen en begrijpen, waarbij ook persoonlijkheidsproblematiek in termen van maladaptieve persoonlijkheidstrekkken en psychopathologie in kaart moet worden gebracht.

Behoeftte van het veld

Diagnostici willen op een betrouwbare en valide wijze inzicht krijgen in het functioneren van de persoon door zicht te krijgen op persoonlijkheidstrekkken en symptomen van ernstige psychische stoornissen (zoals angst, somberheid, achterdocht) die samenhangen met gedrag. Er zijn echter nauwelijks diagnostische instrumenten die betrouwbaar kunnen worden ingezet bij deze doelgroep. We gebruiken instrumenten die ontwikkeld zijn voor de normaal begaafde populatie zoals de MMPI-2-RF, een veel gebruikt instrument om persoonlijkheidskenmerken en psychopathologie in kaart te brengen.

Het is nooit onderzocht of deze (zelfrapportage) vragenlijst (voldoende) betrouwbare resultaten oplevert bij cliënten met een lagere intelligentie. De vraag is of de MMPI-2-RF een betrouwbaar en valide instrument kan zijn in de diagnostiek bij deze doelgroep. Op individueel niveau kunnen we per ingevulde vragenlijst iets zeggen over de mate van consistentie van de antwoorden op basis van de validiteitsschalen. Kunnen we op groepsniveau iets zeggen over hoe consistent antwoord wordt gegeven op de 338 vragen over persoonlijkheidskenmerken en symptomen?

Onderzoek

In de afgelopen jaren zijn in lopende diagnostiek- en behandeltrajecten ruim 100 MMPI-2-RF vragenlijsten ingevuld door cliënten die in behandeling waren bij Trajectum. Vraagstelling van ons onderzoek:

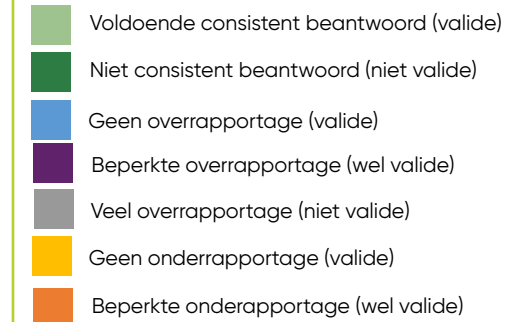
Levert de MMPI-2-RF betrouwbare resultaten op wanneer deze wordt ingevuld door mensen met een zwakbegaafd verbaal begripsniveau (Verbaal Begrips Index = 70-85)?

UITKOMSTEN

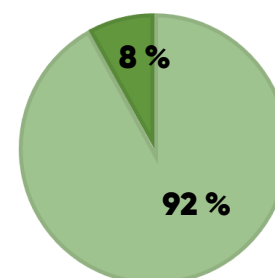
De MMPI-2-RF kan betrouwbaar worden ingevuld door cliënten met een zwakbegaafdheid. Ruim 90% van de vragenlijsten is betrouwbaar ingevuld, in de zin dat de items consistent zijn ingevuld. Daarnaast is er geen sprake van een duidelijke antwoordtendentie: er zijn geen aanwijzingen voor over- of onderrapportage van symptomen.

Vervolgonderzoek: analyses op inhoud

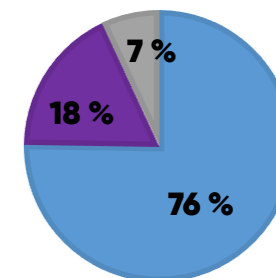
- Wijken de scores van de mensen met een zwakbegaafd verbaal begrip op de validiteitsschalen af van de scores van mensen met een normale verbale begaafdheid?
- Is er een relatie tussen het gedrag dat cliënten laten zien, dat wordt vastgelegd met gedragsobservatieschalen, en uitkomsten uit zelfrapportage?

Betrouwbaarheid (N=101)

Overrapportage (N=101)

Onderrapportage (N=101)

